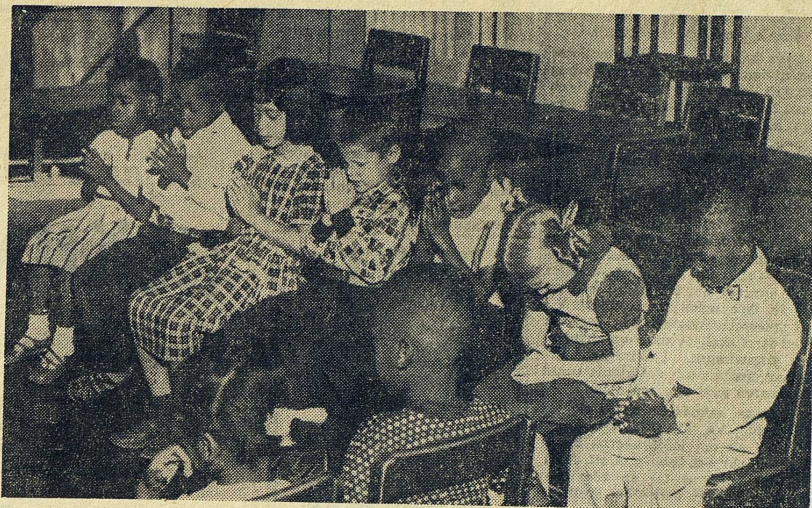

12/5

Negrerna och skolorna i USA

FÖR ETT ÅR SEDAN, den 17 maj 1954, avkunnade unionens högsta domstol enhälligt det berömda utslag som förklarade allt särskiljande, all segregation av raserna inom undervisningen vara stridande mot Förenata staternas grundlag. Självfallet var utslaget till formen en tolkning av författningens rättighetsbestämmelser, men som vanligt innehöll motiveringen också allmänpolitiska synpunkter. "Att skilja vissa barn från andra av samma ålder och med samma förmåga endast på grund av deras ras föder en känsla av mindervärdighet i fråga om deras ställning i samhället som kan antas påverka deras hjärnan och sinnen för hela livet." Med denna sats fördömdes i själva verket all segregation av landets mest auktoritativa myndighet.

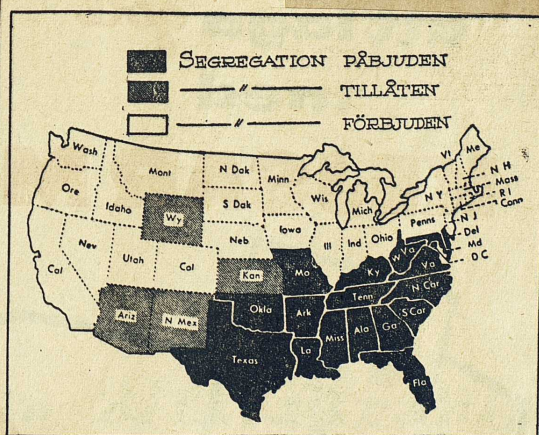
Vid tiden för utslaget var, såsom bifogade karta närmare utvisar, segregation i skolorna förbjuden i 27 stater jämte huvudstaden (District of Columbia). Inom de obligatoriskt segregerade områdena beräknades antalet barn i skolorna vara tio miljoner vita och bortåt tre miljoner svarta, siffror som visar domens väldiga räckvidd. I regel var — och är — segregationen fastslagen i delstatsförfattningen. "Särskilda skolor skall upprättas för barn av

Vita och svarta skolbarn för första gången tillsammans i ett klassrum i huvudstaden Washington, försänkta i bön vid terminens början (september 1954).

den vita och av den färgade rasen, och intet barn av någondera rasen skall någonsin tillåtas att besöka en skola som upprättats för barn av den andra rasen", lyder en typisk bestämmelse i Mississippis författning.

Att omedelbart genomföra desegregation var uteslutet; härför behövdes omfattande förberedelser. Högsta domstolen utgick också från att närmare föreskrifter om desegregationsförfarandet senare skulle ges. Endast några få stater har efter utslaget ändrat sin politik i den riktning som do-

Segregationen i skolorna i USA:s stater före högsta domstolens utslag 17 maj i fjol.

utslaget skulle genomföras inom loppet av några år, men tidpunkten sättes olika för skilda områden i anslutning till lokala utredningar och beslut. Domstolen väntas fälla sitt avgörande redan i slutet av denna månad; ett uppskjutande till höstsessionen är dock tänkbart.

Debatten i Södern efter principutslaget förra året har varit utomordentligt livlig; de viktigaste händelserna och inläggen meddelas månad för månad i en av framstående journalister från skilda

men anger; detta gäller "gränsstater" som Missouri, Delaware, Maryland och West Virginia samt unionens huvudstad. I de utpräglade sydstaterna har man medvetet och systematiskt vägrat att förbereda eller påbörja desegregation. Emellertid har frågan om tillvägagångssättet för framtiden nu ånyo kommit upp i högsta domstolen genom en rad mål. Representanter för unionsregeringen, för organisationer som vill förbättra negrernas ställning (främst NAACP) och för tredskande sydstater har i början av april pläderat inför domstolen. NAACP begär att 1954 års utslag vid en bestämd tid, senast i september nästa år, skall tillämpas överallt. Att uppskjuta är, säger man, endast att uppmuntra motståndet mot desegregationen. Sydstatsadvokaterna yrkar på utslagens genomförande successivt och genom lokalt anpassade domstolsföreskrifter. Att man ofta helt enkelt vill bevara segregationen på obestämd tid framgår av många uttalanden, såsom då Syd-Carolinas ombud förklarar utslaget omöjligt att tillämpa förrän möjligen om sextio år. Unionsregeringens talesman förordar ett slags kompromiss:

stater redigerad tidskrift, "Southern School News", utmärkt för grundlighet och objektivitet. Till en början var reaktionen relativt hovsam, men efter hand har kritiken och motståndet hårdnat. De ledande politikerna och tidningarna i de mera utpräglade sydstaterna förklarar desegregation inom en nära framtid otänkbar. I regel tar man inte direkt avstånd från själva principen; man hänvisar till att stämningen bland de vita är sådan att sammanförande i skolorna av barn från de båda raserna inte kan ske och därför inte bör försökas. Inom stater som Syd-Carolina, Alabama, Georgia, Mississippi och Louisiana — den djupa Södern — ger officiella och privata uttalanden intrycket av förbittring och ovillkorligt avvisande. En rad opinionsundersökningar visar att en stor majoritet i dessa stater liksom i Texas, Arkansas, Virginia och Nord-Carolina aggressivt håller fast vid segregationen.

Vad skall man då göra? En försvarslinje består i att man förbättrar negerskolorna för att visa att likvärdighet kan åstadkommas trots särskiljande; flera stater har anslagit stora summor för detta ändamål. Med denna taktik vinner man dock knappast mera än bättre samvete och förbättrad debattposition — högsta domstolen har ju förklarat att särskiljande i och för sig utesluter likvärdighet. Viktigare är tendenserna att genom skilda metoder framtvinga dröjsmål i fråga om segregationens genomförande. I sista hand tänker man sig möjligheten att formellt avskaffa hela det statliga skolväsendet för att i statsunderstödda "privatskolor" upprätthålla segregationen. Denna egenartade utväg rekommenderades redan före fjolårets utslag av dåvarande guvernören i Syd-Carolina James Byrnes — tidigare utrikesminister — och har sedan upptagits i flera stater; i Mississippi, den mörkaste av de mörka staterna, har redan representationen genom folkomröstning fått fullmakt att lägga ned alla statsskolor. På detta och andra liknande sätt (skoldistriktsgeometri, "fritt val" av skola, sakens överlämnande till kommunerna) kan rimligen blott uppskov erhållas, ty högsta domstolen antas med säkerhet komma att underkänna dylika arrangemang.

Det talas också om andra åtgärder, om motstånd av annan art. I flera stater har s. k. medborgarråd bildats i städer och byar, med syfte att hindra desegregationen. Det gäller uppenbarligen att genom hot och påtryckningar, eventuellt

även vid desegregationen i sydstaterna. Men att den stora reformen skall kunna generellt genomföras på ett eller ett par år lär knappast någon tänka sig.

Vad uppfattningen inom skilda organisationer och folkgrupper angår finns inte några säkra hållpunkter för bedömandet. Inom de stora kyrkosamfundet i Södern (främst baptister och metodister) framträder delade meningar; de ledande tycks i stort sett vara relativt liberala, men många präster förkunnar fortfarande, under hänvisning till Gamla testamentet, att "Gud är den förste segregationisten", att "Gud själv dragit upp raslinjen". Den katolska kyrkan är avgjort för desegregation; den har det jämförelsevis lätt, ty den är svag i Södern och stark inom de folkgrupper i norr som uppbär radikalismen inom det demokratiska partiet. Från en del affärsgrupper — traditionellt genom sina intressen medlare mellan norr och söder — har liberala uttalanden kommit. Den nyvalde ordföranden i handelskamrarnas förening, Boyd Campbell från Mississippi, förklarade nyligen vid föreningens årsmöte att en successiv desegregation inom undervisningen måste följas av en allmän "social och kulturell integration". Efter allt att döma är rasföreställningarna och konservatismen nu liksom förr starkast bland småbönderna och inom den lägre medelklassen, där man fruktar negrerna ekonomiskt och i känslan av högre ras har en kompensation för social mindervärdighet. Bland industriarbetarna har denna hållning med en viss framgång bekämpats av de stora fackliga sammanslutningarna.

Hos de intellektuellt medvetna negrerna är säkerligen önskan om

snar och fullständig desegregation den helt övervägande; dels vill man ha de bättre utbildningsmöjligheter som härigenom ges, dels är de blandade skolorna en väg till generell likställighet. Vissa negergrupper är emellertid tveksamma eller avvisande, av fruktan för konflikter och stundom också av direkta intresseskäl. I samband med desegregationen har på vissa håll negerlärare avskedats — de vita lärarna har inte velat ha en blandad lärarkår, och de vita föräldrarna har inte velat ha svarta som lärare åt sina barn — och bland negerlärarna i Södern fruktar många att förlora sina befattningar. Det är ett av de många paradoxala inslagen i den amerikanska kampen för jämlikhet.

HERBERT TINGSTEN

I sin härmed avslutade serie om den amerikanska rasfrågans aktuella läge har Herbert Tingsten förut publicerat två artiklar: "Rasbarriären bryts i USA" (8/5) och "Negrerna och universiteten i USA" (10/5).

våld, framkalla skolstrejker, hindra negrer att begagna de blandade skolorna, förmå de vita till aktioner mot utslaget genomförande. Den kände liberala publicisten Hodder Carter (Greenville, Mississippi) har jämfört denna spirande folkrörelse med den gamla Ku-Klux-Klan och betonar risken för våldsamma konflikter. Kanske blir det, skriver han, nödvändigt att anlita den federala polisen för att genomdriva segregationen. "Blod kommer att flyta i strömmar om högsta domstolen utdömer segregationen", yttrade dåvarande guvernören Talmadge i Georgia, beryktad reaktionär, före fjolårets domstolsutslag. I den primitivare agitationen är hotelser av liknande art inte alldeles ovanliga.

Mera objektiva iakttagare förutser ett skede av segt motstånd i åtskilliga sydstaterna, med kringgående lagar, utdragna processer och enstaka våldsdåd. Svårast är läget inom de områden där negrerna är talrika och där desegregation måste innebära att skolorna i stor omfattning blir "blandade". Detta gäller främst landsbygdsområden och en del stadsdistrikt — i huvudsak är städerna så uppdelade i vita och svarta stadsdelar att de båda rasernas barn under alla förhållanden i regel måste besöka skilda skolor. I ett nyligen utgivet arbete om desegregationen utanför den egentliga Södern under senare år (*R. Williams and M. Ryan: Schools in Transition*) betonas gång efter annan att förutsägelserna om svårigheter och konflikter alltid varit vida mer pessimistiska än vad sedermera visar sig befogat; många tror att denna erfarenhetssats kommer att bekräftas